

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ЕКОЛОГІЯ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю: Е2 Екологія

галузі знань: Е Природничі науки, математика та статистика

Освітня кваліфікація: Бакалавр з екології

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ УНІВЕРСИТЕТУ

Голова вченої ради
Олександр БЕЗЛЮДНИЙ
протокол № _____ від 29.04 2025 р.

Освітня програма вводиться в дію з 1 вересня 2025 р.
Ректор Олександр БЕЗЛЮДНИЙ
(Наказ № _____ від «02» 05 2025 р.)

Умань, 2025 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми
«Екологія»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	Е Природничі науки, математика та статистика
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	Е2 Екологія
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Бакалавр
ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ	Бакалавр з екології

Освітньо-професійну програму схвалено на засіданні кафедри
хімії та екології

УДПУ імені Павла Тичини

(протокол № 8 від 25 березня 2025 р.)

В.о. завідувача кафедри Наталія ГОРБАТЮК

Освітньо-професійну програму схвалено вченою радою
факультету природничої освіти та природокористування

УДПУ імені Павла Тичини

(протокол № 9 від 26 березня 2025 р.)

Голова вченої ради

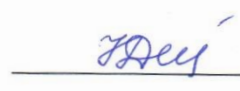
Інна РОЖІ

Освітньо-професійну програму погоджено
навчально-методичним відділом

УДПУ імені Павла Тичини

Начальник відділу

УДПУ імені Павла Тичини

Ірина ДЕНИСЮК

Освітньо-професійну програму погоджено
відділом якості освіти, ліцензування та акредитації
Координатор з питань акредитації,
ліцензування та якості освіти,

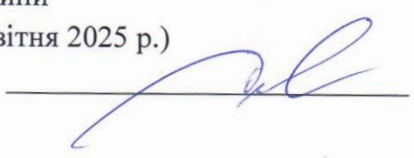
Наталія ЛЕВЧЕНКО

Освітньо-професійну програму погоджено
навчально-методичною радою

УДПУ імені Павла Тичини

(протокол № 6 від 23 квітня 2025 р.)

Голова ради

Валентина РОЗГОН

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма розроблена робочою групою кафедри хімії та екології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (відповідно до затвердженого Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти).

Керівник робочої групи (гарант освітньої програми):

Подзерей Роман Вікторович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри хімії та екології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Члени робочої групи:

Парахненко Владисав Геннадійович, доктор філософії з наук про Землю, викладач кафедри хімії та екології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Новікова Тетяна Петрівна, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри хімії та екології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Душечкіна Наталія Юрївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри хімії та екології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Діденко Інна Петрівна, кандидат біологічних наук, завідувач відділу трав'янистих рослин, Національного дендрологічного парку «Софіївка» Національної академії наук України;

Гіглавий Микола Ігорович, здобувач вищої освіти 2 курсу освітньо-професійної програми Екологія.

Ця освітня програма (освітньо-професійна програма) не може бути повністю чи частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. «Гайсинське лісове господарства» ДП «Ліси України», (Головний лісничий філії Сергій Руденко), реєстраційний № 16, від «19» 02 2025 р.
2. Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України (В.о. директора Володимир Грабовий), реєстраційний № 11, від «12» 02 2025 р.
3. Дослідна станція тютюнництва національного наукового центру «Інститут землеробства Національної академії аграрних наук України» (В.о. директора Олексій Мороз), реєстраційний № 10, від «10» 02 2025 р.

І. Профіль освітньої програми зі спеціальності Е2 Екологія

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, факультет природничої світи та природокористування, кафедра хімії та екології. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Faculty of Natural Sciences and Environmental Management, Department of Chemistry and Ecology.
Рівень вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти Освітня кваліфікація: Бакалавр з екології First (bachelor's) level of higher education Educational qualification: Bachelor of Ecology
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Екологія» Educational and professional program "Ecology"
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС.
Наявність акредитації	Сертифікат № 9642, відповідно до рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 01.12.2024 р. Термін дії до 01.07.2030 р.
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ - ENEA – перший цикл, EQF - LLL – 6 рівень
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти / НРК 5 Наявність повної загальної середньої освіти; ОКР «молодший спеціаліст» / «молодший бакалавр», «Правила прийому в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини»
Мова викладання	Українська мова
Термін навчання за освітньою програмою, форма навчання	3 роки 10 місяців Форма навчання: очна (денна)
Інтернет - адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://udpu.edu.ua/navchannia/osvitni-prohramy

2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців та формування у майбутніх екологів на якісно новому рівні комплексу знань, умінь та навичок для професійної діяльності у галузі екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування через теоретичне та практичне навчання.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань – Е Природничі науки, математика та статистика Field of knowledge – E Natural Sciences, Mathematics and Statistics 0521 Environmental sciences Спеціальність: E2 Екологія Specialty: E2 Ecology <i>Об'єкт:</i> структура та функціональні компоненти екосистем різного рівня та походження; антропогенний вплив на довкілля та оптимізація природокористування. <i>Ціль навчання:</i> формування у здобувачів вищої освіти комплексу знань, умінь та навичок для застосування в професійній діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. <i>Теоретичний зміст предметної області.</i> Поняття, концепції, принципи природничих наук, сучасної екології та їх використання для охорони навколишнього середовища, збалансованого природокористування та сталого розвитку. <i>Методи, методики та технології.</i> Здобувач має оволодіти методами збирання, обробки та інтерпретації результатів екологічних досліджень. <i>Інструменти та обладнання:</i> обладнання, устаткування та програмне забезпечення, необхідне для натурних, лабораторних та дистанційних досліджень будови та властивостей екологічних систем різного рівня та походження.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма Екологія передбачає такі професійні акценти: • Опанування професійними знаннями, уміннями та навичками зі спеціальності E2 Екологія; • розв'язання актуальних задач і проблем, прийняття ефективних професійних рішень в галузі екології; • формування у здобувачів компетентностей, необхідних для присвоєння (в установленому порядку) кваліфікації бакалавра з екології.

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Програма пропонує комплексний (екологічний, природоохоронний, біологічний, хімічний) підхід до здійснення діяльності в галузі екології, охорони природи, оптимального використання заповідних територій та об'єктів, збалансованого природокористування та сталого розвитку. Дисципліни і практики, які включені в програму, орієнтовані на еколого-природоохоронний напрям, в рамках якого можлива подальша професійна кар'єра і навчання здобувача, зокрема в системі екологічної освіти, професійної діяльності, природоохоронної роботи.
Особливості програми	Програма передбачає набуття знань та навичок у багатопрофільній підготовці висококваліфікованих фахівців, консультантів в сільському, лісовому, водному господарствах та в природно-заповідній справі. До програми підготовки включено дисципліни еколого-біологічного і природоохоронного змісту та програми навчальних та виробничої практик, проходження яких уможлиблюється на базі заповідних територій, для набуття професійних компетентностей фахівця з галузі екології.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	За Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010 (затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 30 листопада 2017 року №1744) та змін № 11 до національного класифікатора ДК 003:2010 (№ 5573 від 29.12.2022 р.) випускники мають можливість виконувати трудові функції за професіями, зокрема: 3212 - інспектор з використання водних ресурсів, інспектор з охорони природи, інспектор із захисту рослин, технік (природознавчі науки), технік із лісозаготівель, технік лісового господарства, технік мисливського господарства; 3213 - консультанти в сільському, лісовому, водному господарствах та в природно-заповідній справі; інші державні інспектори.
Подальше навчання	Можливість навчатися за програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.

5 – Викладання та оцінювання

Викладання та навчання	Викладання та навчання за освітньо-професійною програмою студентоцентроване, проблемно-орієнтоване, передбачає використання інтерактивних, проєктних, інформаційно-комунікативних та інтегративних технологій з метою формування професійних навичок, що забезпечують розвиток логічного, критичного мислення у здобувачів вищої освіти; тісну співпрацю їх з практиками та науковцями, задіяними у сфері екології; підтримку та консультування здобувачів з боку галузевих науково-дослідних інститутів; залучення до консультування здобувачів визнаних фахівців екологів; інформаційну підтримку щодо участі здобувачів у конкурсах на одержання іменних стипендій, премій, грантів (зокрема міжнародних); сприяння участі здобувачів у студентських наукових олімпіадах, конкурсах.
Оцінювання	Формами контролю знань здобувачів освітньої програми є поточний, модульний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проходить після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Форму модульного контролю (у вигляді тестів, письмової контрольної роботи, колоквіуму, результату експерименту, що можна оцінити кількісно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо) обирає лектор дисципліни. Після проведення модульного контролю з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектор дисципліни визначає загальний рейтинг здобувача з навчальної роботи. Підсумковий контроль передбачає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти. Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, завдань, передбачених робочим навчальним планом на семестр із відповідної навчальної дисципліни. Проведення семестрового контролю у формах екзамену чи заліку з конкретної навчальної

	дисципліни регламентує «Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини», «Положення про контроль та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини». Атестація здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи.
6 – Компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 05. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 09. Здатність працювати в команді ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати

	моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 13¹. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. ФК 15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук. ФК 16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук. ФК 17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства. ФК 18. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю. ФК 19. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління. ФК 20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища. ФК 21. Розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі. ФК 22. Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання. ФК 23. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень. ФК 24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування. ФК 25. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем. ФК 26. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними

	проектами. ФК 27. Знання та розуміння теоретичних основ оптимальності використання заповідних територій та об'єктів у природоохоронних, науково-дослідних, рекреаційних цілях та для потреб моніторингу навколишнього природного середовища та їхні механізми.
7– Нормативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання	
РН 01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. РН 02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування. РН 03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування. РН 04. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки. РН 05. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля. РН 06. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття. РН 07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду. РН 08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень. РН 09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення. РН 10. Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень. РН 11. Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництва на навколишнє середовище. РН 12. Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами. РН 13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології. РН 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення. РН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів. РН 16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі. РН 17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.	

РН 18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

РН 19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

РН 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

РН 21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

РН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

РН 23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

РН 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

РН 26. Уміти здійснювати природоохоронну, науково-дослідну роботу на заповідних територіях та об'єктах

РН 27. Брати участь у моніторингу навколишнього природного середовища на заповідних територіях та об'єктах.

РН 28 Уміти ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Робоча група: 1 доктор філософії, 1 кандидат педагогічних наук, доцент; 1 кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач. Гарант освітньої програми: Подзерей Р.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент. До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та вченими званнями. З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники не рідше один раз на п'ять років проходять стажування, зокрема закордонні.
Матеріально-технічне забезпечення	Наявна матеріально-технічна база, що забезпечує проведення всіх видів лабораторної, практичної, дисциплінарної, міждисциплінарної підготовки та науково-дослідницької роботи здобувачів. Лабораторія інформаційних технологій навчання (325) загальна площа – 40,4 м ² . Навчальну лабораторію органічної та біологічної хімії (305) загальна площа – 46,9 м ² .

	Навчальна лабораторія агроекології та сталого розвитку (328) загальна площа – 51,5 м². Навчальну лабораторію загальної та неорганічної хімії, (303) загальна площа – 37,62 м². Навчальна лабораторія моніторингу довкілля та екотехнологій (211) загальна площа – 31,7 м². Навчальна лабораторія геоекології та ландшафтознавства (312) загальна площа – 35,1 м². Навчальна лабораторія заповідної справи та природоохоронної діяльності (324) загальна площа – 39 м². Науково-дослідна лабораторія «Екологія і освіта» (212) загальна площа – 21,7 м². Профільні навчальні лабораторії, кабінети, науково-дослідні лабораторії кафедр університету, експериментальні навчально-виробничі майданчики. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає вимогам.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	На сайті університету https://udpu.edu.ua, щорічно оновлюють інформацію про організацію освітньої діяльності для підготовки здобувачів вищої освіти у рубриці «Навчання». На веб-сайті університету в рубриці «Навчання. Освітні програми» https://udpu.edu.ua/navchannia/osvitni-prohramy розміщують та опубліковують освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти, академічний календар (оновлений на кожний навчальний рік); графік освітнього процесу (оновлений на кожний навчальний рік); нормативні документи (положення), які регламентують організацію освітнього процесу в Університеті. Управління освітнім процесом та підтримка навчальної діяльності в інформаційному середовищі університету забезпечують сайти: – інформаційно-освітнє середовище https://dls.udpu.edu.ua, яке містить електронні навчальні курси (ЕНК) для здобувачів вищої освіти. Кожна навчальна дисципліна має електронну підтримку у вигляді електронного курсу з теоретичним матеріалом, ресурсами для виконання лабораторних та практичних робіт, самостійної роботи, поточного, модульного і підсумкового контролів; – ресурси бібліотеки https://library.udpu.edu.ua, до

	яких входять оцифровані підручники, посібники, навчально-методичні матеріали, електронні копії наукових статей працівників університету; матеріали конференцій, які проводилися в університеті, автореферати дисертацій, захищені в університеті, методичні матеріали на підтримку освітнього процесу, патенти. В університеті відкрито доступ до наукометричних баз даних Web of Science та SCOPUS видавництва Elsevier, що надають користувачам можливість отримати результати тематичного пошуку, відслідкувати свій рейтинг. В університеті функціонує бібліотека та 6 читальних залів. Бібліотечний ресурс на 01.01.2025 року становить 421 778 примірників. Електронний каталог нараховує 144 614 бібліографічних записів та 256 671 примірників документів. Електронний каталог слугує основою для створення різноманітних баз даних, що використовуються у навчальній та науковій роботі. Протягом 2024 року до бібліотеки університету надійшло 1 277 примірників документів, передплачено 103 найменувань періодичних видань.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Академічна мобільність є одним із пріоритетних напрямів діяльності ЗВО, що передбачає участь здобувачів вищої освіти в освітньому процесі університету та партнерських закладів освіти, проходження навчальної або виробничої практики, проведення наукових досліджень із можливістю перезарахування в установленому порядку опанованих навчальних дисциплін, практик тощо. Основні цілі і завдання, організаційне забезпечення академічної мобільності здобувачів вищої освіти в університеті, порядок визнання та перезарахування результатів їхнього навчання, права та обов'язки осіб, які беруть участь у програмах академічної мобільності, порядок звітності та оформлення документів за результатами їхнього навчання регламентує «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини». Укладено договори про співпрацю: Луцький національно-технічний університет,

	Вінницький національний технічний університет, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.
Міжнародна кредитна мобільність	Право здобувачів вищої освіти на академічну мобільність реалізовується на підставі міжнародних програм і проектів, договорів про співробітництво в галузі освіти і науки між університетом та закладами-партнерами або з власної ініціативи здобувача, підтримуваної адміністрацією університету, на основі індивідуальних запрошень. Навчання за програмами академічної мобільності, мовне або наукове стажування, проходження навчальної та виробничої практик – форми академічної мобільності здобувачів вищої освіти в університеті. Навчання учасників освітнього процесу за програмами кредитної академічної мобільності може передбачати отримання випускниками сертифікатів, що засвідчують участь, а також випуску оцінок для перезарахування дисциплін в УДПУ імені Павла Тичини. В Університеті діють програми Mevlana, ERASMUS+ (Міжнародна академічна мобільність – КА-1). Реалізуються програми академічної мобільності: Державна вища школа професійної освіти ім. Іполіта Цегельського в м. Гнєзно (Польща); Вища школа лінгвістична в м. Ченстохові (Польща); Поморська академія в м. Слупську (Польща); Державна вища професійна школа імені Я. А. Коменського в м. Лешно (Польща); Гуманітарно-природничий університет в м. Ченстохові (Польща); Університет імені Адама Міцкевича в м. Гнєзно(Польща).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Передбачена можливість навчання іноземних здобувачів.

II. Перелік освітніх компонентів освітньо-професійної програми Екологія

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, атестація)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК.01	Історія та культура України	4	екз.
ОК.02	Українська мова за професійним спрямуванням	3	екз.
ОК.03	Іноземна мова	8	зал., екз.
ОК.04	Філософія	3	екз.
ОК.05	ІК технології в галузі	3	зал.
ОК.06	Фізика	3	зал.
ОК.07	Вища математика	3	зал.
ОК.08	Охорона праці та безпека життєдіяльності	3	зал.
ОК.09	Біологія	5	екз.
ОК.10	Загальне землезнавство	4	екз.
ОК.11	Загальна та неорганічна хімія	4	екз.
ОК.12	Біоорганічна хімія	4	екз.
ОК.13	Хімія навколишнього середовища	5	екз.
ОК.14	Екологія людини	5	екз.
ОК.15	Загальна екологія та неоекологія	7	зал. екз.
ОК.16	Екосистемологія	5	екз.
ОК.17	Ландшафтна екологія	4	екз.
ОК.18	Техноекологія	5	екз.
ОК.19	Природоохоронне інспектування	4	зал.
ОК.20	Методи дослідження в екології	5	екз.
ОК.21	Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище	4	екз.
ОК.22	Природоохоронне законодавство та екологічне право	4	зал.
ОК.23	Основи наукових досліджень в екології	3	зал.
ОК.24	Охорона природи	4	екз.
ОК.25	Екологічна безпека	4	екз.
ОК.26	Радіоекологія	3	зал.
ОК.27	Урбоекологія	5	екз.
ОК.28	Агроекологія	5	екз.
ОК.29	Заповідна справа	5	екз.

ОК.30	Моніторинг довкілля	5	екз.
ОК.31	Екологія водних ресурсів	4	екз.
ОК.32	Утилізація відходів та використання вторинних ресурсів	4	екз.
ОК.33	Екологічна стандартизація і сертифікація	3	зал.
ОК.34	Фізичне виховання та основи здоров'я	3	зал.
Курсові роботи			
ОК.35	Курсова робота з загальної екології	1	екз.
ОК.36	Курсова робота з екології природокористування	1	екз.
ОК.37	Курсова робота з екології довкілля	1	екз.
Вибіркові компоненти ОП			
ВК.01	Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки (зазначена вибіркова дисципліна має бути включена до індивідуальних навчальних планів тих здобувачів вищої освіти денної та дуальної форми здобуття освіти, для яких вона є обов'язковою для вивчення за законодавством)*. Дисципліна вільного вибору здобувача	3 4	Диференційований залік зал.
ВК.02	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
	Дисципліна вільного вибору здобувача	5	зал.
ВК.03	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.04	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.05	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.06	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.07	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.08	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.09	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.10	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.11	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.12	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.13	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.14	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
ВК.15	Дисципліна вільного вибору здобувача	4	зал.
Практична підготовка			
ОК.38	Навчальна практика хіміко-екологічна	3	Залік з диференційованою оцінкою
ОК.39	Навчальна практика загально-екологічна	6	Залік з диференційованою оцінкою

ОК.40	Навчальна практика соціально-екологічна	3	Залік з диференційованою оцінкою
ОК.41	Виробнича практика	12	екз.
Атестація			
ОК.42	Кваліфікаційна робота	6	екз.
Загальний обсяг освітньо-професійної програми		240 кредитів	

* Для здобувачів вищої освіти денної та дуальної форми здобуття освіти, для яких вивчення дисципліни «Теоретична підготовка БЗВП» є обов'язковим за законодавством.

** - залік з диференційованою оцінкою

III. Логічна послідовність освітніх компонент освітньо-професійної програми Екологія

Код н/д	Компоненти освітньо-професійної програми (навчальні дисципліни, практики, атестація)
1 семестр	
ОК.01	Історія та культура України
ОК.02	Українська мова за професійним спрямуванням
ОК.03	Іноземна мова
ОК.34	Фізичне виховання та основи здоров'я
ОК.06	Фізика
ОК.07	Вища математика
ОК.08	Охорона праці та безпека життєдіяльності
ОК.10	Загальне землезнавство
ОК.11	Загальна та неорганічна хімія
2 семестр	
ОК.03	Іноземна мова
ОК.34	Фізичне виховання та основи здоров'я
ОК.05	ІТ технології в галузі
ОК.09	Біологія
ОК.12	Біоорганічна хімія
ОК.14	Екологія людини
ОК.16	Екосистемологія
ОК.20	Методи дослідження в екології
ОК.38	Навчальна практика хіміко-екологічна
3 семестр	
ОК.03	Іноземна мова
ОК.13	Хімія навколишнього середовища
ОК.15	Загальна екологія та неоекологія
ОК.17	Ландшафтна екологія
ОК.20	Методи дослідження в екології
ОК.23	Основи наукових досліджень в екології
ВК.01	Дисципліна вільного вибору здобувача

BK.02	Дисципліна вільного вибору здобувача
BK.03	Дисципліна вільного вибору здобувача
	4 семестр
OK.03	Іноземна мова
OK.15	Загальна екологія та неоекологія
OK.31	Екологія водних ресурсів
OK.33	Екологічна стандартизація і сертифікація
OK.35	Курсова робота з загальної екології
BK.04	Дисципліна вільного вибору здобувача
BK.05	Дисципліна вільного вибору здобувача
OK.39	Навчальна практика загально-екологічна
	5 семестр
OK.04	Філософія
OK.19	Природоохоронне інспектування
OK.28	Агроекологія
OK.30	Моніторинг довкілля
BK.06	Дисципліна вільного вибору здобувача
BK.07	Дисципліна вільного вибору здобувача
BK.08	Дисципліна вільного вибору здобувача
	6 семестр
OK.18	Техноекологія
OK.21	Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище
OK.26	Радіоекологія
OK.27	Урбоекологія
OK.29	Заповідна справа
OK.36	Курсова робота з екології природокористування
BK.09	Дисципліна вільного вибору здобувача
BK.10	Дисципліна вільного вибору здобувача
OK.40	Навчальна практика соціально-екологічна
	7 семестр
OK.22	Природоохоронне законодавство та екологічне право
OK.25	Екологічна безпека
OK.29	Заповідна справа
OK.32	Утилізація відходів та використання вторинних ресурсів
OK.37	Курсова робота з екології довкілля
BK.11	Дисципліна вільного вибору здобувача
BK.12	Дисципліна вільного вибору здобувача
OK.41	Виробнича практика
	8 семестр
OK.24	Охорона природи
OK.25	Екологічна безпека
BK.13	Дисципліна вільного вибору здобувача

ВК.14	Дисципліна вільного вибору здобувача
ВК.15	Дисципліна вільного вибору здобувача
ОК.41	Виробнича практика
Атестація	
ОК.42	Кваліфікаційна робота

IV. Базова загальновійськова підготовка на освітньо-професійній програмі (для денної та дуальної форми здобуття освіти)

Відповідно до частини четвертої статті 10¹ Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», пункту 7 Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 734 від 21 червня 2024 року базова загальновійськова підготовка включена до освітньої програми і навчального плану як окрема навчальна дисципліна і складається з теоретичної підготовки в обсязі трьох кредитів ЄКТС, яка проводиться в закладі освіти, та практичної підготовки в обсязі семи кредитів ЄКТС.

До індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти, для яких згідно із законом проходження базової підготовки є обов'язковою, або які її проходять добровільно на підставі особистої заяви, включається дисципліна «Теоретична підготовка БЗВП» в обсязі трьох кредитів ЄКТС. Індивідуальний навчальний план є обов'язковим до виконання здобувачем вищої освіти.

V. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми проводиться згідно з «Положенням про випускні кваліфікаційні роботи в УДПУ імені Павла Тичини», «Положенням про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини», «Положенням про Європейську кредитно-трансферну систему навчання в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини», «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії» та інших нормативно-правових актів.

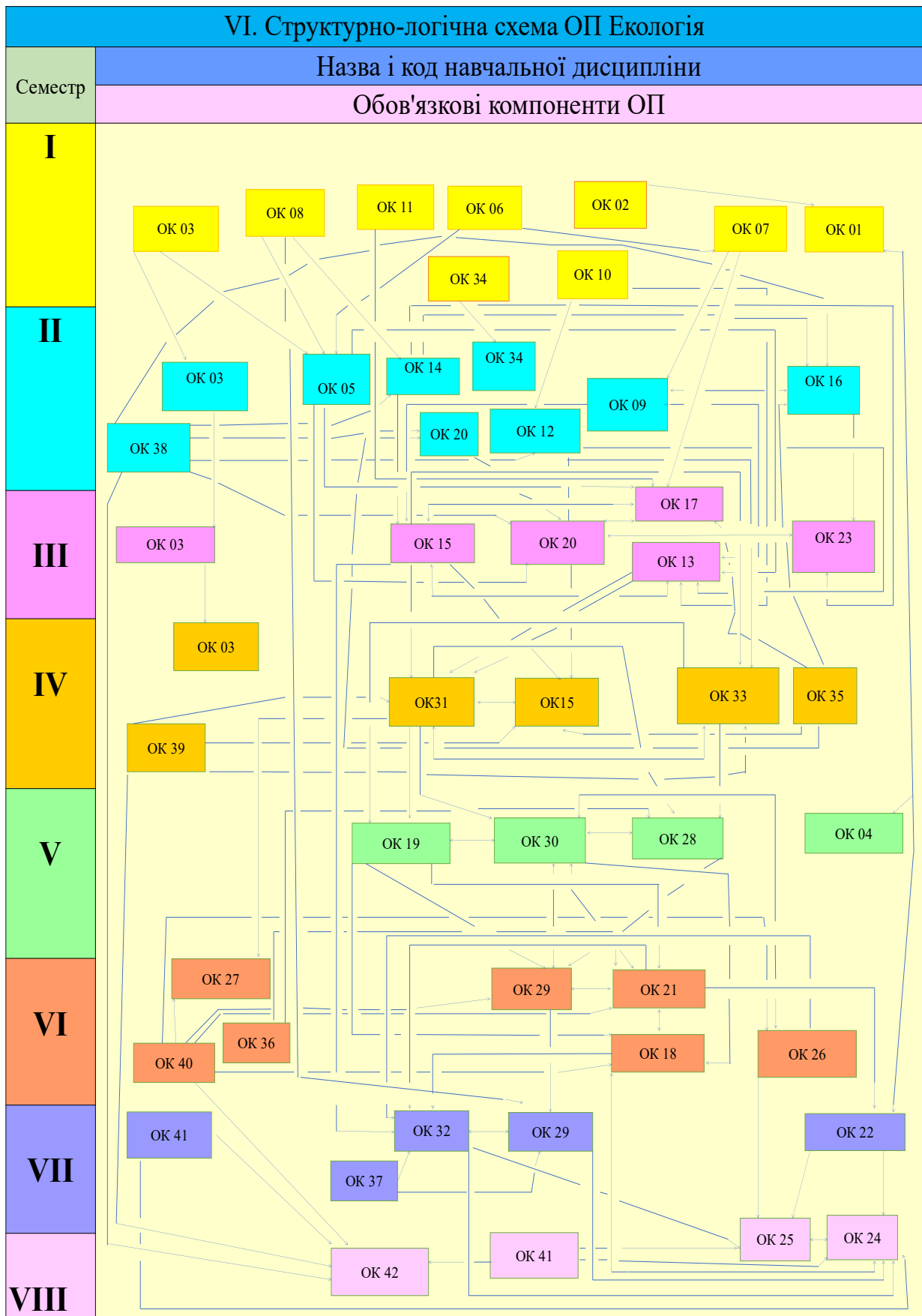
Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи і завершується видачею документа державного зразка про присудження ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у сфері екології, охорони довкілля, збалансованого природокористування і сталого розвитку, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і методів наук про довкілля. Перед захистом кваліфікаційні роботи проходять обов'язкову перевірку на наявність академічного плагіату.

Роботи, виконані не самостійно, а також ті, що не пройшли перевірку на наявність академічного плагіату, до захисту не допускають («Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини»). Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Кваліфікаційна робота має бути розміщена на офіційному сайті факультету природничої освіти та природокористування.

Кваліфікаційна робота дає можливість перевірити досягнення результатів навчання: РН1, РН2, РН5, РН7, РН8, РН10, РН11, РН12, РН14, РН17, РН21, РН22, РН23.

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Університеті створена і функціонує на таких принципах: академічна свобода, автономність і саморегулювання; відкритість до нових знань і критики; чесність і толерантність у ставленні до членів колективу і партнерів; взаємна вимогливість і довіра; ініціативність і лідерство; суспільна та індивідуальна відповідальність за результати роботи; інклюзивність освітнього середовища.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Університеті передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу і періодичного перегляду освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету та регулярне оприлюднення результатів оцінювань на офіційному сайті, інформаційних стендах тощо;
- забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками Університету й здобувачами вищої освіти шляхом створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

Структуру системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Університеті формує університетська спільнота: структурні підрозділи, науково-педагогічні і педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти, представники адміністрації і допоміжних служб.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Університеті діє на п'яти рівнях.

Процедури та заходи забезпечення якості освіти в університеті регулюються «Положенням про організацію освітнього процесу», «Положенням про освітні програми», «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» та ін.

VIII. Матриця відповідності компетентностей освітнім компонентам освітньо-професійної програми

Екологія

	ОК.01	ОК.02	ОК.03	ОК.04	ОК.05	ОК.06	ОК.07	ОК.08	ОК.09	ОК.10	ОК.11	ОК.12	ОК.13	ОК.14	ОК.15	ОК.16	ОК.17	ОК.18	ОК.19	ОК.20	ОК.21	ОК.22	ОК.23	ОК.24	ОК.25	ОК.26	ОК.27	ОК.28	ОК.29	ОК.30	ОК.31	ОК.32	ОК.33	ОК.34	ОК.35	ОК.36	ОК.37	ОК.38	ОК.39	ОК.40	ОК.41	ОК.42			
ЗК01					+	+	+					+			+	+																													
ЗК02					+	+	+																																				+		
ЗК03								+						+			+															+							+	+	+	+		+	
ЗК04		+		+				+																																					
ЗК05			+																																										
ЗК06				+						+										+																+					+				
ЗК07	+					+	+																													+					+				
ЗК08					+				+		+		+			+					+			+			+												+				+		
ЗК09						+			+		+													+				+							+	+	+			+			+		
ЗК10								+		+		+		+																						+	+	+							
ЗК11													+																	+			+						+	+	+	+	+		
ЗК12	+	+		+																												+													
ЗК13	+	+		+																																									
ЗК13¹																																													
ФК14															+				+				+				+							+		+	+	+				+			
ФК15									+				+		+					+		+														+	+	+	+						
ФК16						+	+								+							+					+																		
ФК17			+												+								+								+														
ФК18															+			+		+			+														+	+					+		
ФК19																											+	+	+	+								+	+					+	
ФК20																					+		+				+	+	+	+		+	+											+	
ФК21									+								+						+					+	+						+		+							+	
ФК22											+							+											+					+				+						+	
ФК23				+																			+					+						+					+					+	
ФК24																							+			+		+					+	+										+	
ФК25			+											+		+									+		+					+		+	+										
ФК26																					+				+																			+	
ФК27															+											+		+			+				+										

IX. Матриця забезпечення результатів навчання (РН) відповідним освітнім компонентам освітньо-професійної програми Екологія

	OK.01	OK.02	OK.03	OK.04	OK.05	OK.06	OK.07	OK.08	OK.09	OK.10	OK.11	OK.12	OK.13	OK.14	OK.15	OK.16	OK.17	OK.18	OK.19	OK.20	OK.21	OK.22	OK.23	OK.24	OK.25	OK.26	OK.27	OK.28	OK.29	OK.30	OK.31	OK.32	OK.33	OK.34	OK.35	OK.36	OK.37	OK.38	OK.39	OK.40	OK.41	OK.42				
PH01																					+			+		+	+	+			+											+				
PH02							+			+		+	+		+	+					+	+															+						+			
PH03										+		+	+		+	+			+	+		+					+	+	+							+										
PH04																		+			+					+	+	+	+	+		+														
PH05									+				+								+					+	+	+	+	+	+	+												+		
PH06																	+				+												+													
PH07			+					+						+	+	+						+			+				+	+						+			+	+	+	+	+	+		
PH08				+	+	+	+																+		+						+						+			+	+	+	+	+		
PH09					+	+	+	+													+										+							+	+	+	+	+	+	+		
PH10			+		+	+	+		+				+								+			+			+				+								+	+	+	+	+	+		
PH11											+							+		+						+	+	+			+	+	+					+					+	+		
PH12											+		+					+		+						+	+	+	+	+		+	+					+	+	+	+	+	+	+	+	
PH13				+			+	+	+	+	+	+		+					+							+	+	+	+	+	+	+		+	+											
PH14		+	+	+	+			+								+							+		+	+	+	+	+	+	+			+	+										+	
PH15	+					+	+							+		+								+																						
PH16				+						+							+		+						+	+			+	+	+				+	+	+									
PH17	+					+	+						+																+	+		+							+	+	+	+	+	+	+	
PH18							+	+	+	+	+	+		+						+															+	+										
PH19										+			+		+				+			+																+								
PH20							+	+							+						+	+								+								+								
PH21									+				+													+					+	+													+	
PH22	+			+		+	+	+	+	+	+	+		+				+	+		+				+									+	+									+		
PH23											+						+	+										+	+				+						+						+	
PH24	+	+		+													+	+										+	+	+					+	+									+	
PH25	+	+		+																									+	+	+	+														+
PH26															+										+						+				+											
PH27															+										+						+				+											
PH28																			+			+												+												

Х. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей освітньо-професійної програми Екологія

Результати навчання			Компетентності																										
	Інтегральна компетентність			Загальні компетентності												Спеціальні (фахові) компетентності													
		ЗК01	ЗК02	ЗК03	ЗК04	ЗК05	ЗК06	ЗК07	ЗК08	ЗК09	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ЗК13'	ФК14	ФК15	ФК16	ФК17	ФК18	ФК19	ФК20	ФК21	ФК22	ФК23	ФК24	ФК25	ФК26	ФК27
РН01																				+								+	
РН02		+												+		+	+												
РН03	+	+													+	+													
РН04	+																		+	+									
РН05	+							+													+								
РН06	+																					+						+	
РН07	+			+														+									+		
РН08			+																					+					
РН09	+			+													+												
РН10			+			+		+																+					
РН11	+																		+		+		+						
РН12	+										+								+	+			+						
РН13						+			+	+																+			
РН14				+	+																			+	+				
РН15							+																				+		
РН16						+																+			+				
РН17	+							+			+																		
РН18									+	+																			
РН19																+	+												
РН20																		+	+										
РН21									+												+								
РН22	+					+	+		+	+																		+	
РН23	+																						+	+					
РН24												+																	
РН25													+																
РН26																													+
РН27																													+
РН28														+					+		+				+			+	

XI Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей освітньо-професійної програми Екологія deskрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації К2 Збір, інтерпретація та застосування даних К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти АВ4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК01.	Зн1			
ЗК02.		Ум1		
ЗК03.		Ум1		
ЗК04.		Ум1	Км3	
ЗК05.		Ум1	Км3	
ЗК06.			Км3	
ЗК07.			Км1	АВ2
ЗК08.	Зн1	Ум1		
ЗК09.			Км1	АВ4
ЗК10.			Км1	
ЗК11.		Ум1		АВ5
ЗК12.			Км3	АВ3
ЗК13.			Км1	АВ3
ЗК 13 ¹ .			Км1	АВ2
Спеціальні (фахові) компетентності				
ФК14.	Зн1			АВ 1
ФК15..	Зн1			АВ5
ФК16.	Зн1	Ум1		АВ3
ФК17.		Ум1		АВ 1
ФК18.	Зн1	Ум1		
ФК19.	Зн1	Ум1		
ФК20.	Зн1	Ум1		
ФК21.		Ум1	Км2	
ФК22.		Ум1		
ФК23.		Ум1	Км2	
ФК24.			Км1	
ФК25..		Ум1	Км1	
ФК26.	Зн1	Ум1	Км2	
ФК 27.	Зн1	Ум1		АВ 1

XI Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

Стандарт вищої освіти за спеціальності 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (наказ МОН України від 04.10.2018 р. № 1076. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-bakalavr-1.pdf>

Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141556>;

Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>;

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» від 30.12.2015 р. № 1187 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>;

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>;

Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>;

Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 URL: <https://me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk>;

Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII «Про охорону навколишнього природного середовища» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>;

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 № 2456-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>;

Професійний стандарт „Еколог” від 04 травня 2022 року № 1111-22 URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/421-nakaz_1111.pdf;

Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 р. № 70/1 URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Agenda2030-UA.pdf>;

Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» від 30.08.2024 р. № 1021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text>

Положення про освітні програми в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини URL: <https://surl.li/znowl>

Гарант освітньо-професійної програми _____

Роман ПОДЗЕРЕЙ

